

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD. a členov Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a JUDr. Jany Henčekovej, PhD., v právnej veci navrhovateľa: **I. M.**, bytom Č., právne zastúpeného AK Roman Oleksik, s.r.o., so sídlom Hviezdoslavovo nám. 13, Bratislava, proti odporcovi: **Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky**, Pribinova 2, Bratislava, v konaní o návrhu na ochranu pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky návrh navrhovateľa zo dňa 6.5.2014 **z a m i e t a .**

Navrhovateľovi náhradu trov konania **nepriznáva.**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav tvrdeného zásahu

Návrhom zo dňa 6.5.2014 sa navrhovateľ domáhal ochrany pred nezákonným zásahom orgánu verejnej správy spočívajúcom vo vedení jeho osoby v Schengenskom informačnom systéme (ďalej len „SIS“) ako „nežiaduca osoba“,

ktorá má zákaz vstupu do Schengenského priestoru uložený slovenskými úradmi. Z uvedeného dôvodu mu nebolo umožnené vycestovať do Nemecka so svojimi maloletými deťmi za účelom liečenia ich závažného vrodeného ochorenia, pretože na ukrajinsko-maďarskom hraničnom priechode mu bol odopretý vstup na územie Schengenského priestoru.

Navrhovateľ tvrdil, že si nebol vedomý toho, že by mu bol v minulosti slovenskými úradmi uložený zákaz vstupu do Schengenského priestoru a mal za to, že jeho zaradenie do evidencie nežiaducich osôb v SIS bolo bezdôvodné a nezákonné. Tvrdil, že zaradenie do takejto evidencie porušuje jeho práva, vrátane práv garantovaných podľa čl. 16, 19 a 23 Ústavy Slovenskej republiky.

V doplnujúcom podaní zo dňa 3.11.2014 navrhovateľ zaslal najvyššiemu súdu kópiu sťažnosti - žiadosti o vyradenie navrhovateľa z evidencie osôb so zakázaným vstupom na územie Schengenského priestoru adresovanej Ministerstvu vnútra Slovenskej republiky a negatívnu odpoveď na predmetnú sťažnosť. Predmetnými dokumentmi preukazoval vyčerpanie všetkých prostriedkov, ktoré umožňuje zákon.

Navrhovateľ súčasne argumentoval, že návrh bol podaný v posledný deň lehoty na poštovú prepravu. Lehota na podanie návrhu bola teda zachovaná.

Navrhovateľ uviedol, že vytvorenie záznamu v systéme SIS odporca odvodzuje od rozsudku Okresného súdu v Michalovciach zo dňa 10.3.2005 vo veci sp. zn. 2T 40/05, na základe ktorého bol navrhovateľovi uložený trest vyhostenia z územia Slovenskej republiky. Ustanovenie čl. 24 ods. 3 Nariadenia Európskeho parlamentu a rady č. 1987/2006 (ďalej len nariadenie) umožňuje vytvorenie záznamu v systéme SIS, v žiadnom prípade však neukladá povinnosť taký záznam v SIS vytvoriť.

V zmysle čl. 152 ods. 4 Ústavy SR výklad a uplatňovanie právnych predpisov musí byť v súlade s Ústavou SR. Podľa čl. 50 ods. 6 Ústavy SR trest sa ukladá podľa zákona účinného v čase spáchania trestného činu. Obdobnú zásadu obsahuje aj čl. 7 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach („Dohovor“). Vytvorenie záznamu v systéme SIS mal podľa navrhovateľa za následok rozšírenie zákazu vstupu na územie všetkých štátov

Schengenského priestoru. Takéto rozšírenie zákazu vstupu je podľa navrhovateľa trestom pre účely aplikácie čl. 50 ods. 6 Ústavy SR a čl. 7 Dohovoru.

V čase spáchania trestného činu, za ktorý bol navrhovateľ odsúdený na základe uvedeného rozsudku, platné právo s takým trestom nepočítalo. Z tohto dôvodu vytvorenie záznamu o navrhovateľovi v systéme SIS podľa čl. 24 ods. 3 Nariadenia podľa navrhovateľa neprichádza do úvahy.

Navrhovateľ uviedol, že dôvody prečo sa dňa 17. decembra 2013 podrobil hraničnej kontrole na hraničnom prechode Vyšné Nemecké sú vysvetlené v sťažnosti adresovanej Ministerstvu vnútra SR. Samotný fakt, že sa navrhovateľ dostavil na hraničný prechod za tým účelom, aby sa podrobil hraničnej kontrole, nie je dôvodom, aby bol zaradený do systému SIS.

Zákonným dôvodom na zaradenie navrhovateľa do SIS nie je ani absencia kontrol na vnútorných hraniciach Schengenského priestoru.

Navrhovateľ uviedol, že odporca je v zmysle § 69 ods. 1 zákona č. 171/1993 Z. z. prevádzkovateľom všetkých informačných systémov Policajného zboru SR.

Navrhovateľ špecifikoval znenie petitu tak, že navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky zakázal odporcovi pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa na súkromie, súkromný a rodinný život, práva na slobodný pohyb a práva nebyť potrestaný podľa prísnejších predpisov vydaných po spáchaní trestného činu tým, že odporca vedie o navrhovateľovi záznam v Schengenskom informačnom systéme.

Súčasne navrhol, aby najvyšší súd odporcovi uložil povinnosť do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku zabezpečiť, aby Schengenský informačný systém neobsahoval záznam o navrhovateľovi.

V dopĺňujúcom podaní zo dňa 28. januára 2015 navrhovateľ uviedol, že znenie čl. 22 ods. 3 Nariadenia SIS II je jednoznačné v tom, že ustanovenie čl. 22 ods. 3 predmetného Nariadenia neukladá odporcovi povinnosť vytvoriť záznam v systéme SIS II z dôvodov uvedených v predmetnom ustanovení. Vyplýva to nielen z gramatického výkladu

ustanovenia čl. 22 ods. 3 Nariadenia SIS II, ale aj z porovnania znenia predmetného ustanovenia so znením ustanovenia čl. 22 ods. 2 Nariadenia SIS II.

Navrhovateľ vyjadril presvedčenie, že vytvorenie záznamu v systéme SIS II je potrebné považovať za dodatočný trest uložený navrhovateľovi. Uloženie takého dodatočného trestu je však neprípustné. Z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľný postup odporcu, ktorý v situácii, keď mu právna norma dovoľuje pri vytváraní záznamu v systéme SIS II posudzovať okolnosti každého jednotlivého prípadu, takýto záznam vytvárať automaticky aj vo vzťahu k tým osobám, ktorým bol trest vyhodenie z územia Slovenskej republiky uložený pred prijatím Nariadenia SIS II. Odôvodnenie tohto postupu obsiahnuté vo vyjadrení odporcu zo dňa 22. januára 2015 nie je podľa navrhovateľa konzistentné a navyše neobstojí vzhľadom na okolností posudzovaného prípadu.

Podľa navrhovateľa záujem Slovenskej republiky na zabezpečení výkonu trestu uloženého slovenským súdom nemôže byť bez ďalšieho nadriadený právu navrhovateľa na slobodný pohyb v štátoch mimo územia Slovenskej republiky. Poukázal na to, že odporca potvrdil, že záznam v systéme SIS II bol vytvorený až v roku 2014, t. j. 9 rokov po udelení trestu vyhodenia a 7 rokov po pripojení Slovenskej republiky k SIS.

Podľa navrhovateľa je možné rozumne vychádzať z toho, že ak by riziko zneužitia Schengenského priestoru zo strany navrhovateľa predstavovalo reálne bezpečnostné riziko pre Slovenskú republiku, navrhovateľ by bol zaradený do systému SIS II okamžite po pripojení Slovenskej republiky do SIS II.

Pokiaľ odporca odôvodňuje neskoršie zaradenie navrhovateľa do systému problémami organizačného, systémového charakteru (časová náročnosť procesu vyhľadania starších rozsudkov a overovanie v Registri trestov), zabezpečenie vloženia starších prípadov, ktoré sú obdobné prípadu navrhovateľa do systému SIS II nebolo podľa navrhovateľa prioritou verejnej moci.

Rozšírenie zákazu vstupu na územie celého Schengenského priestoru, ktoré má za následok zaradenie navrhovateľa do systému SIS II, je svojou povahou sankciou trestnoprávnej povahy oveľa prísnejšou ako zákaz vstupu na územie Slovenskej republiky.

Navrhovateľ mal za to, že je možné vyhovieť jeho žalobe aj bez toho, aby súd musel požiadať Súdny dvor EÚ o rozhodnutie o predbežnej otázke týkajúcej sa výkladu Nariadenia SIS II. Pre prípad, ak by sa súd nestotožnil s týmto záverom a skonštatoval, že nie je oprávnený preskúmať postup odporcu pri aplikácii voľnej úvahy dovolenej Nariadením SIS II navrhol, aby sa súd obrátil na Európsky súdny dvor so žiadosťou o rozhodnutie o nasledujúcej predbežnej otázke:

Je potrebné Nariadenie SIS II vykladať v svetle zákazu retroaktivity noriem ukladajúcich sankcie trestnoprávnej povahy vyplývajúceho z čl. 49 ods. 1 Charty základných práv EÚ a čl. 7 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach tak, že čl. 24 ods. 3 Nariadenia SIS II sa nepoužije v prípadoch, kedy rozhodnutie podľa čl. 24 ods. 1 Nariadenia SIS II bolo prijaté pred zverejnením Nariadenia SIS II v Úradnom vestníku?

II.

Vyjadrenia odporcu

Odporca vo vyjadrení k návrhu navrhovateľa vyslovil názor, že návrh bol podaný po uplynutí 30-dňovej zákonnej lehoty a teda konanie o ňom by malo byť zastavené.

Zároveň označil návrh i za nedôvodný s tým, že konaním slovenských orgánov nedošlo k zásahu do práv navrhovateľa v rozpore s právnymi predpismi, pretože zaradenie navrhovateľa ako nežiaducej osoby do systému SIS bolo vykonané v súlade so zákonom.

Uviedol, že v súlade so zákonom č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o pobyte cudzincov“) vedie Úrad hraničnej a cudzineckej polície prezídia PZ evidenciu nežiaducich osôb, v ktorej sú evidovaní cudzinci, ktorým bol uložený zákaz vstupu alebo trest vyhostenia, alebo ak tak ustanovuje osobitný predpis. V súvislosti s prípravou na vstup Slovenskej republiky do Schengenského priestoru bolo od 1.9.2007 vytvorené pripojenie na systém SIS. V tejto súvislosti začala Slovenská republika zasielať záznamy z vlastnej evidencie nežiaducich osôb o štátnych príslušníkoch tretích krajín do systému SIS v súlade s platnou právnou úpravou EÚ.

Dôvodom zaradenia navrhovateľa do systému SIS je, aby členské štáty mohli v rámci vykonávania hraničnej kontroly na svojich vonkajších hraniciach podľa ustanovení Kódexu schengenských hraníc zabrániť vstupu na územie členských štátov, nakoľko navrhovateľ vzhľadom na uložený trest vyhostenia z územia Slovenskej republiky, ktorý je stále platný, predstavuje hrozbu pre vnútornú bezpečnosť alebo verejný poriadok Slovenskej republiky.

Zaradenie navrhovateľa do systému SIS podľa odporcu nie je novým trestom, ale realizačným opatrením výkonu takého trestu. Ak by takáto možnosť neexistovala, potom by mohol navrhovateľ pricestovať na územie SR cez vnútornú hranicu (hranicu s Poľskou republikou, Českou republikou, Rakúskou republikou, Maďarskou republikou alebo vnútornou leteckou linkou cez medzinárodné letiská), keďže na týchto vnútorných hraniciach sa nevykonáva hraničná kontrola.

Odporca pritom poukázal na čl. 5 Kódexu schengenských hraníc, z ktorého znenia vyplýva, že osoba nesmie predstavovať hrozbu pre, čo len jeden členský štát. Ak tomu tak je, potom nespĺňa podmienky na vstup. Zdôraznil, že uvedený postup je jednotný vo všetkých členských štátoch. Odporca tiež poukázal na to, že z čl. 5 ods. 4 Kódexu schengenských hraníc vyplýva, že i napriek evidencii záznamu v systéme SIS členský štát Európskej únie môže rozhodnúť z určitých dôvodov (vrátane humanitárnych) o povolení vstupu na svoje územie.

Podľa odporcu zaradenie navrhovateľa do systému SIS v roku 2014 nemožno považovať za nový trest. Zaradenie do evidencie nežiaducich osôb bolo vykonané iba na základe právoplatného rozsudku Okresného súdu v Michalovciach č. k. 2T 40/05-51 zo dňa 10.3.2005, ktorým súd uložil navrhovateľovi podľa § 57 Trestného zákona samostatný trest vyhostenia z územia Slovenskej republiky natrvalo, dňom 16.3.2005.

Dôvodom zaradenia navrhovateľa do SIS až v roku 2014 je, že pri pripojení Slovenskej republiky k SIS (v roku 2007) boli vložené do tohto systému len tie záznamy z národnej databázy nežiaducich osôb, u ktorých bola v národnom informačnom systéme priložená informácia o rozsudku. V priebehu nasledovných rokov Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ďalej pracovalo na odstraňovaní nekonzistencie pri ostaných záznamoch za účelom doplnenia validácie a chýbajúcich údajov s cieľom ich vloženia do SIS. Tento proces bol časovo pomerne náročný vzhľadom na vyhľadávanie starších rozsudkov

a overovanie v Registri trestov Generálnej prokuratúry. Pri žalobcovi boli údaje dohľadane a validované až po získaní rozsudku č. 2T 40/05-51 z 10.3.2005, čo bolo v roku 2014.

V tejto súvislosti bola 19.02.2014 upravená aj lehota trestu v súlade s § 438f ods. 1 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon. Následne bol o navrhovateľovi, v súlade s čl. 24 ods. 3 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1987/2006 automaticky vytvorený záznam v SIS.

Zaradenie navrhovateľa do SIS v roku 2014 takisto nemožno považovať za nový trest. Zaradenie navrhovateľa bolo vykonané iba na základe právoplatného rozsudku z roku 2005, ktorým mu bol uložený trest vyhostenia.

III.

Právny názor NS SR

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako vecne príslušný súd (§ 10 ods. 2 v spoj. s § 246 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) sa oboznámil s návrhom navrhovateľa a vyjadreniami odporcu, následne preskúmal pripojené listinné dôkazy v rozsahu a z dôvodov uvedených v návrhu, postupom podľa zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (v texte rozsudku tiež „O.s.p.“) po zistení, že návrh bol podaný oprávnenou osobou (§ 250v ods. 3 O.s.p.), nariadil vo veci pojednávanie (§ 250g ods. 1 v spoj. s ust. § 250v ods. 8 O.s.p.) na 13.1.2015, ktoré odročil s tým, že navrhovateľovi, ktorý na pojednávaní tvrdil, že dotknuté texty nariadenia sú nejasné, uložil povinnosť v stanovenej lehote zaslať konajúcemu súdu text navrhnutých predbežných otázok spolu s ich odôvodnením. Navrhovateľ predložil otázku pre Súdny dvor EÚ v podaní zo dňa 28.1.2015, ktoré bolo najvyššiemu súdu doručené dňa 14.9.2015.

Navrhovateľ mal za to, že je možné vyhovieť jeho žalobe aj bez toho, aby súd musel požiadať Súdny dvor EÚ o rozhodnutie o predbežnej otázke týkajúcej sa výkladu Nariadenia SIS II.

Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že o návrhu navrhovateľa je možné rozhodnúť aj bez toho, aby musel požiadať Európsky súdny dvor o rozhodnutie o predbežnej otázke týkajúcej sa výkladu Nariadenia SIS II.

Najvyšší súd vec prejednal v neprítomnosti účastníkov konania na pojednávaní konanom dňa 9. novembra 2015 (účastníci konania svoju neúčasť ospravedlnili a žiadali, aby súd konal a rozhodol v ich neprítomnosti) a po vykonanom dokazovaní dospel k záveru, že návrh navrhovateľa nebol dôvodný, preto ho v zmysle § 250v ods. 4 posledná veta O.s.p. zamietol.

Podľa § 250v O.s.p. fyzická osoba alebo právnická **osoba, ktorá tvrdí, že bola ukrátená na svojich právach a právom chránených záujmoch nezákonným zásahom orgánu verejnej správy, ktorý nie je rozhodnutím, a tento zásah bol zameraný priamo proti nej alebo v jeho dôsledku bol proti nej priamo vykonaný**, môže sa pred súdom domáhať ochrany proti zásahu, ak taký zásah alebo jeho dôsledky trvajú alebo hrozí jeho opakovanie (ods. 1).

Orgán, proti ktorému návrh smeruje, je orgán, ktorý podľa tvrdenia uvedeného v návrhu vykonal zásah; v prípade zásahu ozbrojených síl, ozbrojeného zboru alebo iného verejného zboru je to orgán, ktorý tento zbor riadi, alebo ktorému je taký zbor podriadený (ods. 2).

Návrh nie je prípustný, ak navrhovateľ nevyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, alebo ak sa navrhovateľ domáha len určenia, že zásah bol alebo je nezákonný. Návrh musí byť podaný do 30 dní odo dňa, keď sa osoba dotknutá zásahom o ňom dozvedela, najneskôr však do jedného roka odo dňa, keď k nemu došlo (ods. 3).

Súd o takom návrhu rozhodne rozsudkom. Ak súd návrhu vyhovie, vo výroku rozsudku uvedie označenie orgánu, ktorému sa povinnosť ukladá, predmet a číslo správneho konania a lehotu, v ktorej má orgán verejnej správy túto povinnosť vykonať. Povinnosť spočíva v zákaze pokračovať v porušovaní práva navrhovateľa a v príkaze, ak je to možné, obnoviť stav pred zásahom. Ustanovenie § 250u platí rovnako. **Súd návrh zamietne, ak nie je dôvodný alebo návrh nie je prípustný** (ods. 4).

Navrhovateľ má právo na náhradu trov konania, ak súd návrhu vyhovel (ods. 5).

Súd konanie zastaví, ak odpadli dôvody na ďalšie konanie, a zároveň rozhodne o trovách konania (ods. 6).

Podľa § 250i ods. 1 v spojení s § 250v ods. 8 O.s.p. pri preskúvaní nezákonnosti zásahu orgánu verejnej správy je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vykonania tvrdeného zásahu.

Podľa § 2 ods. 8 zákona č. 404/2011 Z. z. o pobyte cudzincov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len zákon o pobyte cudzincov) nežiaducou osobou je cudzinec, ktorému bol uložený zákaz vstupu, ktorému bol uložený trest vyhostenia, na ktorého bolo vydané upozornenie na účely odopretia vstupu, alebo ak tak ustanovuje osobitný predpis.

V zmysle § 76 ods. 1 písm. i/ zákona o pobyte cudzincov policajný útvar pri plnení úloh vedie v informačných systémoch Policajného zboru vedených podľa osobitného predpisu evidenciu o nežiaducich osobách.

Podľa § 83 ods. 3 zákona o pobyte cudzincov policajný útvar zaznamená údaje o štátnom príslušníkovi tretej krajiny, čase zákazu vstupu a o dôvodoch rozhodnutia do evidencie nežiaducich osôb, a ak existujú dôvody, môže tiež vyhotoviť záznam v schengenskom informačnom systéme. Štátneho príslušníka tretej krajiny, o ktorom bol vyhotovený záznam v schengenskom informačnom systéme, policajný útvar informuje o dôsledkoch takého opatrenia. Ministerstvo vnútra vyradí štátneho príslušníka tretej krajiny z evidencie nežiaducich osôb po

- a)** udelení štátneho občianstva Slovenskej republiky,
- b)** udelení trvalého pobytu podľa § 46 ods. 2,
- c)** uplynutí času zákazu vstupu,
- d)** zrušení zákazu vstupu,
- e)** uplynutí trestu vyhostenia,
- f)** odpustení trestu vyhostenia na základe udelenia milosti prezidentom Slovenskej republiky,
- g)** dovŕšení 80 rokov veku, alebo
- h)** jeho úmrtí alebo vyhlásení za mŕtveho.

V predmetnej právnej veci bolo zrejmé, že navrhovateľ bol na území Slovenskej republiky právoplatne odsúdený rozsudkom Okresného súdu v Michalovciach č. k. 2T 40/05-51 zo dňa 10.3.2005 k trestu vyhostenia z územia Slovenskej republiky natrvalo, dňom 16.3.2005. Z toho dôvodu bol navrhovateľ v súlade s platnými právnymi predpismi zaradený do evidencie nežiaducich osôb. O uvedenej skutočnosti navrhovateľ vedel (musel vedieť) – ešte v decembri 2013 keď sa pokúsil prekročiť cez hraničný priechod vo Vyšnom Nemeckom ukrajinsko-slovenskú štátnu hranicu, kde mu vstup na slovenské územie nebolo povolené práve z uvedeného dôvodu.

Nakoľko bol navrhovateľ vedený v evidencii nežiaducich osôb v Slovenskej republike, boli jeho údaje zaznamenané aj v systéme SIS. SIS je informačný systém slúžiaci na zaistenie bezpečnosti a verejného poriadku na území členských krajín spoločného schengenského priestoru. Údaje sú do systému SIS vkladané každou členskou krajinou a následne sú prístupné každej zo zúčastnených krajín. Tak, ako to uviedol odporca vo svojom vyjadrení, boli údaje o uložení trestu vyhostenia zo Slovenskej republiky zaznamenané v evidencii nežiaducich osôb vložené do systému SIS a teda sprístupnené každej členskej krajine.

Navrhovateľ sa domáhal ochrany pred nezákonným zásahom do jeho práv, ktorý mal spočívať v tom, že v dôsledku postupu slovenských štátnych orgánov bol vedený v evidencii nežiaducich osôb ako aj v systéme SIS a preto mu nebolo umožnené vycestovať z Ukrajiny do Nemecka cez územie Maďarska.

Najvyšší súd Slovenskej republiky pri posudzovaní návrhu navrhovateľa bol povinný preskúmať splnenie zákonom požadovaných podmienok v zmysle ustanovení § 250v O.s.p. pre konanie o nezákonnom zásahu orgánu verejnej správy. K podmienkam, ktoré musia byť splnené, sa v zmysle vyššie citovaných ustanovení zákona **radí existencia činnosti orgánu verejnej správy majúcej znaky nezákonného zásahu, vyčerpanie opravných prostriedkov a dodržanie zákonnej lehoty na podanie návrhu.**

V súvislosti s vysloveným názorom odporcu o zmeškaní 30-dňovej lehoty na podanie návrhu najvyšší súd poukazuje na to, že návrh bol daný na poštovú prepravu 6.5.2014, teda v posledný deň lehoty, ktorá začala plynúť 6.4.2014, keď navrhovateľovi nebol povolený vstup na územie Maďarska.

Ďalšou z podmienok je vyčerpanie opravných prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný právny predpis.

V súvislosti s tým najvyšší súd považoval za potrebné poukázať na skoršiu úpravu platnú v schengenskom priestore pred zavedením systému SIS II. V slovenskom právnom systéme bola úprava právomoci v súvislosti so systémom SIS obsiahnutá, resp. na ňu odkazuje ustanovenie § 83 ods. 3 zákona o pobyte cudzincov, v zmysle ktorého policajný orgán zaznamená tam vymedzené údaje do evidencie nežiaducich osôb a môže tiež vykonať záznam do SIS (poznámka č. 11 pri tomto ustanovení odkazuje na čl. 96 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda zo 14.6.1985 o postupnom zrušení kontrol na spoločných hraniciach, podpísaného v Schengene 19.6.1990, v platnom znení). Články 92 až 96 tohto Dohovoru boli nahradené ku 9.4.2013 nariadením č. 1987/2006, ktoré zaviedlo SIS II (s účinnosťou na základe rozhodnutia Rady zo dňa 7.3.2013).

Čl. 43 nariadenia obsahuje rovnaké ustanovenia ako dovtedy platný čl. 111 ods. 1 Dohovoru, v zmysle ktorého **má každý právo podať žalobu na súde alebo na orgáne príslušnom podľa právnych predpisov ktoréhokolvek členského štátu, najmä vo veci prístupu, opravy, výmazu či poskytnutia informácie alebo odškodnenia v súvislosti so záznamom, ktorý sa ho týka. Podľa ods. 2 sa členské štáty navzájom zaväzujú vymáhať konečné rozhodnutia vydané súdmi alebo orgánmi uvedenými v ods. 1 čl. 43.**

Nebolo sporné, že navrhovateľ sa písomnou žiadosťou zo dňa 15.4.2014 domáhal vyradenia z evidencie osôb so zakázaným vstupom na územie Schengenského priestoru. Predmetná žiadosť bola dňa 25.4.2014 doručená prostredníctvom kancelárie ministra vnútra Prezidiu PZ Úradu hraničnej a cudzineckej polície,

ktoré navrhovateľovi písomne dňa 6.5.2014 oznámilo, že žiadosť nemohla byť vybavená kladne.

Predmetnými dokumentmi navrhovateľ preukázal vyčerpanie všetkých prostriedkov, ktoré osobitné predpisy umožňujú.

K otázke vyčerpania opravných prostriedkov, ktoré umožňujú osobitné predpisy najvyšší súd dáva do pozornosti rozsudok Nejvyšší správního soudu České republiky, ktorý v rozsudku č. k. 1Aps 15/2013-33 zo dňa 25.6.2014 zaujal stanovisko k tvrdenému zásahu vložением údajov do systému SIS, pričom v ňom o. i. detailne popísal judikatúru iných členských štátov EÚ v súvislosti s danou problematikou: „...Úprava pravomoci ohľadne SIS v českém právním řádu je obsažena v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Podle § 84 odst. 1 tohoto zákona Policie v souladu se závazky České republiky vyplývajícími z mezinárodních smluv o odstraňování kontrol na společných hranicích a s nimi souvisejících předpisů Evropské unie zpracovává informace včetně osobních údajů v SIS. Podle § 84 odst. 2 Policejní prezidium provozuje národní součást SIS a plní úkoly orgánu centrálně odpovědného za národní součást SIS a úkoly orgánu zajišťujícího výměnu doplňujících informací k záznamům v SIS.

Najvyšší súd Slovenskej republiky napriek tomu, že navrhovateľ splnil zákonom stanovenú podmienku dodržania zákonnej lehoty na podanie návrhu ako aj vyčerpania opravných prostriedkov, ktoré umožňujú osobitné predpisy, dospel k záveru, že návrh navrhovateľa je potrebné zamietnuť, nakoľko navrhovateľ nepreukázal splnenie ďalšej zo základných podmienok požadovaných zákonom pre existenciu nezákonného stavu, proti ktorému právny poriadok poskytuje ochranu formou zásahovej žaloby v rámci správneho súdnictva, a to že charakter tvrdeného zásahu bol nezákonný.

Podľa názoru najvyššieho súdu vnesenie údajov vyplývajúcich z právoplatného a vykonateľného trestného rozsudku do systému SIS a následne aj do systému SIS II nemožno v žiadnom prípade chápať ako nezákonné konanie či zásah orgánu verejnej moci

do práv navrhovateľa. Práve naopak – vloženie záznamu do SIS (SIS II) je vo svojej podstate ochranným opatrením a bol až ďalším krokom, ktorý nasledoval po právoplatnom odsúdení navrhovateľa za trestný čin podľa slovenského právneho poriadku.

Pokiaľ ide o samotný zásah, teda akúsi činnosť (nie rozhodnutie) orgánu verejnej správy, najvyšší súd považuje za potrebné najprv uviesť, že štát prostredníctvom svojich orgánov zasahuje do výkonu práv iných subjektov, za účelom riadneho fungovania štátu a spoločnosti. Takéto konanie orgánov verejnej správy však musí byť zákonné, to znamená, že nesmie vybočiť z ústavného rámca vymedzeného najmä prostredníctvom čl. 2 ods. 2 Ústavy SR. Obmedzujúci zásah orgánu do slobôd a práv jednotlivca musí byť dostatočne odôvodnený verejným záujmom, inak by nespĺňalo podmienku zákonnosti.

Pojem „nezákonný zásah“ nie je zákonom definovaný. Ustálená judikatúra však považuje za zásah nezákonný útok orgánov verejnej moci proti subjektívnym verejným právam fyzickej alebo právnickej osoby spočívajúci v postupoch orgánu verejnej správy alebo v jeho činnosti, úkone, pokyne, prípadne nečinnosti. Musí ísť o priamy zásah do subjektívnych verejných práv, teda porušenie konkrétneho práva, ktorý trvá, alebo trvajú jeho následky, či hrozí jeho opakovanie.

Na tomto mieste považuje najvyšší súd za dôležité uviesť, že vloženie zápisu do systému SIS podľa čl. 24 ods. 2 alebo 3 nariadenia č. 1987/2006 je ochranným opatrením nadväzujúcim na pôvodné administratívne alebo súdne rozhodnutie, ktoré bolo prijaté z dôvodov určitého porušenia (hoc aj v prípadoch nelegálneho pobytu) cudzinca, ktoré samo o sebe ešte nemusí mať povahu trestnoprávnej sankcie.

Nadväzujúce vloženie zápisu do systému SIS v prípadoch podľa čl. 24 ods. 2 citovaného nariadenia je obligatórne, zatiaľ čo v prípadoch podľa čl. 24 ods. 3 nariadenia iba fakultatívne, síce ďalej rozširuje negatívne dôsledky pôvodného rozhodnutia pre daného cudzinca, nemožno ho však podľa názoru najvyššieho súdu vnímať ako samostatnú sankciu trestnej povahy.

Zatiaľ čo u záznamov do systému SIS podľa čl. 24 ods. 2 nariadenia má príslušný správny orgán povinnosť tento zápis vykonať, ide o deklaratórny zápis, pri postupe podľa čl. 24 ods. 3 nariadenia závisí záznam do systému SIS (ak nie sú jeho podmienky ďalej konkretizované vo vnútroštátnom práve) na správnom uvážení príslušného orgánu, ktorého úvahu je možné identifikovať a teda aj preskúmať len následne, potom, ako správny orgán žiadosti o výmaz nevyhovie a následne dôvody, pre ktoré záznam do systému SIS vložil uvedie, tak ako to bolo v danom prípade v rámci konania o zásahovej žalobe.

Súdny prieskum správnej úvahy je možný podľa ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky len v rozsahu, či správne uváženie nevybočilo z hľadísk ustanovených zákonom. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti najvyšší súd zastáva názor, že bol oprávnený posudzovať správne uváženie správneho orgánu ako hodnotiaci proces, nie však samotný výsledok správnej úvahy a v žiadnom prípade súd nemôže nenahrádzať uváženie správneho orgánu vlastným uvážením.

Úlohou najvyššieho súdu bolo preskúmať správne uváženie správneho orgánu, ktorý navrhovateľ a zaevidoval do systému SIS podľa čl. 24 ods. 3 nariadenia z pohľadu, či nevybočilo z medzí a hľadísk ustanovených zákonom.

Najvyšší súd mohol teda iba posudzovať, či úvaha správneho orgánu bola v súlade s pravidlami logického uvažovania a či správne uváženie nevybočilo z hľadísk ustanovených zákonom.

Najvyšší súd nezistil, že by v danom prípade bola použitá taká interpretácia a aplikácia právnej normy, predovšetkým právnej normy upravujúcej použitie voľnej úvahy správnym orgánom, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy.

Rovnako nezistil, že by dôvody, na ktorých bola založená správna úvaha správneho orgánu absentovali, boli zjavne protirečivými alebo popierali pravidlá formálnej alebo právnej logiky.

Zaevidovanie navrhovateľa do systému SIS z dôvodov, ktoré odporca uviedol, podľa názoru najvyššieho súdu nie sú ani v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti.

Pokiaľ ide o námietku navrhovateľa týkajúcu sa retroaktívneho pôsobenia práva, ktoré je zakázané, podľa názoru najvyššieho súdu v danom prípade sa nejedná o tzv. pravú retroaktivitu, ktorá je aj mimo oblasti trestného práva väčšinou z ústavnoprávneho hľadiska neprípustná, skôr ide o retroaktivitu nepravú, ktorá je mimo oblasti trestného práva v zásade prípustná. Z uvedeného vyplýva, že každé pôsobenie neskoršieho zákona do minulosti sa v teórii nepovažuje za spätné pôsobenie. To je aj dôvod, prečo hovorí sa o nepravnej retroaktivite, ktorú nemusíme striktne považovať za retroaktivitu.

K nepravnej retroaktivite vyslovuje L. Hanuš nasledovné: „Retroaktivita nepravá, tudíž zpětným působením není, nýbrž určitým způsobem pro budoucnost ex nunc modifikuje právní vztahy již založené.“

Navrhovateľ v danom prípade vedel, resp. vedieť mohol a mal, že sa dopustil predmetného porušenia, resp. že spáchal trestný čin a že ide o konanie nedovolené a rovnako vedel, že mu bol uložený za daný trestný čin trest vyhostenia z územia Slovenskej republiky.

Je samozrejme otázkou, či navrhovateľ mohol predpokladať, že Slovenská republika v budúcnosti vstúpi do Schengenského priestoru a teda sa pripojí aj postupom podľa čl. 96 Schengenského vykonávacieho dohovoru, ktorý v čase jeho porušenia už existoval, hoci nezaväzoval Slovenskú republiku a že následne bude tento postup upravený (s určitými modifikáciami) aj v čl. 24 nariadenia a že z týchto skutočností

budú pre neho vyplývať ďalšie negatívne dôsledky nad rámec sankcie, ktorú mu za jeho porušenie uložil súd Slovenskej republiky.

Najvyšší súd však mal za to, že nejde o výnimočnú situáciu, keď napr. zákonom novo stanovená podmienka bezúhonnosti pre určitú činnosť môže dopadnúť aj na tých, ktorí sa trestného činu alebo iného protiprávneho konania dopustili v minulosti, keď takáto podmienka upravená nebola.

Z tohto pohľadu sa preto nemohol stotožniť s názorom navrhovateľa, že v danom prípade išlo o retroaktívne pôsobenie práva, ktoré je zakázané.

IV.

Záver a trovy konania

Z dôvodov vyššie uvedených najvyšší súd návrh navrhovateľa ako nedôvodný v zmysle § 250v ods. 4 posledná veta O.s.p. zamietol.

Keďže navrhovateľ nebol v konaní úspešný, súd mu právo na náhradu trov konania nepriznal (§ 250v ods. 5 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok nie je prípustný.

V Bratislave 9. novembra 2015

JUDr. Elena Berthotyová PhD., v. r.
predsedníčka a senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Ľubica Kavivanovová